

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za ozemlje SHS: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici št. 23. Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LBTÖ XI.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek, dne 21. avgusta 1928.

Telefon št. 2552.

ŠTEV. 99.

Dr. F—n:

Nekaj misli ob ratifikaciji nettunskih konvencij.

Se vsako naše pogajanje, vsak naš pakt z Italijani: od rapallske pogodbe do sanmargheritskih konvencij, rimskega pakta in beograjskih konvencij, nam je prinesel poraz, gospodarsko in politično izgubo. Z nettunskimi konvencijami pa smo po objektivni presoji njihove vsebine odprli laški gospodarsko-politični invaziji na vzhodno Adrijo vrata na stežaj, zanemarjajoč i ozire na svojo lastno suvereniteto. Ne bomo se bavili podrobno z vsebino teh konvencij. Zato naj omenimo le glavne točke: Italijanom, kojih stokrat in stokrat, tudi oficijelno poudarjana maksima teži po gospodarski in politični penetraciji na vzhodno jadransko obal, da, na ves Balkan, omogočujemo naravnost legalnim potom dosego tega cilja. Vse koncesije, ki smo jih dozdej dali Italijanom na Jadranu, pomenijo v njihovem železnem in dosledno izvajanjem programu le etape pri prodiranju na vzhod. Oni grade pri tem svoje mostove, izrabljajoč do skrajnosti dosežene pozicije in zahtevajo vedno nove in nove predprave. S tega stališča bodo služile vse ugodnosti, ki so jih izbili Italijani z nettunskimi konvencijami zase, za novo osvajanje z njihove strani; za nas pa pomenijo iste najtežje ogroženje našega gospodarskega stališča in političnega prestiža ob Jadranu, da za celo državo. Sem spada: dovolitev obalne plovbe Italijanom ob dalmatinskih vodah in ribolova v njih; zaposlenje italijanskih delavcev in ustanavljanje italijanskih industrijskih in trgovskih podjetij na našem ozemlju; izgradnja ominožnega bazena Thaon de Revel v reški luki in s tem usmeritev našega prekomorskega izvoza skozi Reko. Kako sklicevanje na dozdnevno reciprociteto je jalovo, ker bi italijanski fašisti pač ne trpeli niti naših ribičev v njihovih vodah, niti naših podjetij ali delavcev na laški zemlji.

Naše pomorsko brodogradnjo, naša pomorska trgovina sta šele v začetnem razvoju in se borita z velikimi težkocami. Potrebna bi bila sistematična podpora s strani države in cele javnosti, mi pa dajemo Italijanom možnost, da otvarjajo nove linije v naših vodah. Naši vrli dalmatinski ribiči in delavci in deloma tudi slovenski delavci se že sedaj bore za zaslužek. Mi pa kličemo laške ribiče in delavce čez morje in pustimo metati svoje delavstvo iz dalmatinskih tovarn. Italijani so se že dosedaj razpasli s svojo industrijo (cementno) in z nakupom zemljišč v Dalmaciji, mi pa jim dajemo legalno priliko, da ustanavljajo nova, konkurenčna podjetja na našem teritoriju in izpodrinejo sčasoma vse naše industrijske obrate.

Narava nam je poskrbela ob vzhodni Adriji krasna naravna pristanišča: Sušak, Bakar, Šibenik, Split, Dubrovnik, Gruž. Treba bi jih bilo le izgraditi. To dolžnost smo v prvih 10 letih le slabo izvrševali. Saj je omenil dr. Šumenković kot namestnik zunanje-ga ministra sam povodom razprave o nettunskih konvencijah, da nedostaja v naših pristaniščih za pomorsko trgovino potrebnih naprav in da se moramo zaradi tega posluževati gori omenjenega reškega bazena. Torej tako!? Ker v tem bazenu gotovo še ni vse pripravljeno, naj mi gradimo

manjkajoče naprave v tujem pristanišču in za tuje zato, da more iti naš izvoz preko tuje luke?! Ali ste še videli kdaj gospodarja, da je najprvo popravil sosedovo hišo?

S temi in drugimi koncesijami, ki jih vsebujejo nettunske konvencije, ponujamo naravnost Italijanom osvoboditev vzhodne Adrije. Najprej bo prišlo gospodarsko zavojevanje z vsemi aneksi: laškimi podjetji, laškimi delavci, laškimi kolonijami, laškimi šolami; sledila pa ji bo prej ali slej i politična reklamacija na novo ustvarjenega laškega teritorija. Kam pa naj gredo naši podjetniki in naši delavci? Sledilo bo le dvoje. Dali se bodo zasužnjiti ali pa se bodo izselili delj na zapad, da se umaknejo laški brutalnosti.

Naj premotimo v stvari še dvoje: ali smo bili primorani ratificirati nettunske konvencije in ali se ž njimi izboljšajo jugoslovansko - italijanski odnošaji? Odgovor za oboje: ne! Odkar je pogazila Italija s tiransko pogodbo prijateljski (rimski) pakt med nami in med njo; odkar je postalo popolnoma očito, da je rovarila in rovavi povsbd in z vsemi silami proti naši državi, nismo mi niti pravno niti moralno obvezani ratificirati nettunske konvencije, ki so bile sklenjene že pred 3 leti in rebus alias stantibus. S tega stališča je tudi neresnična trditev, da je zahteval ratifikacijo naš prestiž in vera v našo državo ali celo vojna nevarnost. Vse tako govoričene je navaden diplomatičen bluf in birokratska komoditeta. Saj so tudi že druge države odrekale ratifikacijo že sklenjeni pogodb. Zagovarjati ratifikacijo z izboljšanjem odnošajev do Italije pa je naravnost blasfemija na našo pamet, kajti ne to, ampak ravno nasprotno je res, uprav nettunske konvencije bodo povod novim sporom med nami in Italijani, zahtevajočimi vedno več in več. Prav one bodo vzrok trajno se ponavljajočim incidentom, demonstracijam in prelivanju krvi ob Jadranu in drugod. Primerjaj zadnje dogodke v Dalmaciji in laško demaršo! Ja, vraga! zakaj smo jih pa potem sklenili!? To je pač vprašanje, na katero ni najti zlahka pravega odgovora.

UVOZ SVEŽEGA IN PREDELANEGA MESA V ŠVICO.

Naš kralj. konzulat v Bazlu je sporočil ministrstvu za poljedelstvo in vode, da je izdal Švicarski federativni svet glede uvoza mesa v Švico dekret nastopne vsebine:

1. Za pošiljke mesa in mesnih predelkov se mora predložiti potrdilo (uverenje), s katerim potrjujejo centralne veterinarske oblasti one države, ki izvažajo, da se ni uporabilo zamrznjeno meso za izdelavo klobasic za uvoz v Švico.

2. Svinjsko nasoljeno meso v velikih kosih in goveji nasoljeni jeziki se ne morejo več uvažati v Švico.

3. Posode s konserviranim mesom morajo imeti napis z različnimi, čitljivimi črkami. Napisano mora biti to-le: a) označba vsebine; b) datum izdelave; c) formula ali marka (znamka) proizvajalca ali prodajalca.

Dolžnost vsakega zavednega trgovca je, da pridobi vsaj enega naročnika na »Trgovski list«!

POŠTNE POŠILJKE S POVZETJEM V PROMETU Z NEMČIJO.

Ministrstvo je dovolilo, da smejo pošiljatelj pošiljk s povzetjem (odkupnih pošiljk) v prometu z Nemčijo priložiti priporočenim pošiljkam oziroma spremnicam odkupne nakaznice. Potemtakem smejo pošiljatelj iz Nemčije prilagati takim pošiljkam naše nakaznice za notranjo pošto službo, na katerih sami napišejo vse podatke razen odkupnega zneska. Odkupni znesek na nakaznice napiše pošta, ki izroči pošiljko. Naši pošiljatelj odkupnih pošiljk za Nemčijo smejo prav tako priložiti svojim pošiljkam nemške odkupne nakaznice, tako zvane »Zahlkarten«, ki jih razen odkupnega zneska izpolnijo sami.

MEDNARODNI DENARNI TRG.

Zopet se je pokazalo, kako velik pomen ima Amerika za evropski kontinent, pojav, ki že večkrat vsled odvisnosti Evrope od ameriških posojil in kratkoročnih kreditov ni bil dvomljiv. Pomanjkanje denarja na evropskih denarnih trgih v zadnjem času je nastalo deloma vsled tega, ker je zahtevala Amerika nekaj kreditov nazaj. Položaj na ameriškem denarnem trgu je označen v prvi vrsti po veliki spekulaciji na borzah, ki jo hočejo omejiti z različnimi naredbami. Blagajniške zaloge zlata v Evropi so se po neki nemški statistiki v prvi letošnji polovici pomnožile za 2100 milijonov mark, vsled česar se je udeležba Evrope na svetovnih zalogah zlata dvignila od 34.8 na 38.5%, dočim se je ameriški delež znižal od 40.2 na 36.7%. Od evropskih dotokov zlata je dobila dve tretjini, 1400 milijonov, Francoska banka, in sicer 57% iz Amerike, ostanek iz Anglije. Tudi novčaniške banke Anglije, Nemčije, Italije, Belgije in Avstrije so v prvi letošnji polovici svoje zlate zaloge pomnožile; v Avstriji na primer je znašal prirastek nad 30 mil. šilingov, od 84.4 na 117.1. Nasprotno so se pa ruske zlate zaloge skrčile od 407.4 mil. mark na 335.9 milijonov. Iz Amerike je šlo v prvih šestih mesecih nenavadno veliko zlata v inozemstvo, ca. 280 milijonov dolarjev, nekako tako kot je bilo leta 1923. Amerika hoče nadaljnji odtok zlata ustaviti in hoče preklcati inozemske kredite, v kolikor se ne izkaže rentabiliteta. Da se temu izogne, je Avstrijska Narodna banka zvišala obrestno mero, in se sliši, da ji bodo morale druge banke sledile. Razmeroma visoka bančna mera v Nemčiji, 7%, je dobro vabilo za dobavo nadaljnjih inozemskih kreditov. Splošno pričakujejo na mednarodnih denarnih trgih za bodoče tedne nadaljevanje negotovega položaja, in bi mogla priti konsolidacija le iz Amerike.

Ljubljanska borza.

Tečaj 20. avgusta 1928	Povpraševanje Din	Ponudbe Din
DRVIZE:		
Amsterdam 1 h. gold.	—	22.8275
Berlin 1 M	—	13.5680
Bruselj 1 belga	—	7.9177
Budimpešta 1 pengő	9.8950	9.9250
Curij 100 fr.	1094.10	1097.10
Dunaj 1 šiling	8.0068	8.0368
London 1 funt	275.86	276.66
Newyork 1 dolar	56.81	57.01
Pariz 100 fr.	221.47	223.47
Praga 100 kron	168.21	169.01
Trst 100 lir	296.55	298.55

Ivan Mohorič:

Utisi s pota po Nemčiji.

Essen. — Obisk F. Kruppovih tovarn.

Naslednji dan smo na vse zgodaj dospeli z vlakom v Essen. Mesto veliki Essen šteje na mali površini 15.000 ha skoro 700.000 prebivalcev. Ta rensko-westfalska metropola, ki leži na bregih Ruhre, je izredno interesantna. Interesantna po razvrstitvi industrije, prometnih naprav in delavskih kolonij. Sredi mesta in v neposredni okolici je nad 20 premogovnikov in da se ne bi dvigal sredi parka visok stolp za premog, tujec ne bi mogel slutiti, da je v sredi zelenja obratovališče mogočnega premogovnika.

Essen je domovina slavnih Kruppov. Med vojno je bil Essen sree orožarske industrije in Kruppove tovarne so dosegle ob zlomu 1. oktobra 1918 najvišji stalež delavstva 115.000, med katerimi je bilo 30.000 žensk. Samo v veliki stiskalnici za projekte se je med vojno dnevno izdelalo do 90.000 stročnic malih in srednjih kalibrov, v novih stružilnicah do 60.000 projektilov, večinoma z ženskimi delavnimi silami. Zlom zapadne fronte in versaillski mer je imel za Essen strahovite posledice. V kratki dobi do 1. januarja 1919 se je moralo reducirati stalež delavstva na 43.000 oseb. Poleg tega se je pojavil ogromen problem popolne preureditve in preorijentacije produkcije.

Versaillska mirovna pogodba je ustavila takorekoč docela izdelavo vojnega materijala in okupacijske oblasti ter antantne komisije so pričele takoj z uničevanjem vseh velikanskih naprav, strojev in orodja, ki je služilo za izdelavo vojnega materijala. Pod njihovim nadzorom je bilo uničenih 9300 strojev v teži ca. 60.000 ton, kar predstavlja 45% vseh strojnih naprav, ki so jih imele Kruppove tovarne 1. novembra 1918. Od ostalih naprav in orodja je kontrolna komisija uničila 801.420 komadov v teži 9588 ton. Poleg tega je bilo razdejanih po komisiji 379 naprav, stiskalnic, peči, rezervoarjev, hladilnic in žerjavov in na velikem strelišču so uničili 159 poskusnih topov in 1100 ton poskusne municije. Ves ta materijal predstavlja po svoji nabavni vrednosti vsoto 104 milijone zlatih mark.

Mislím, da si iz teh števil lahko vsak lajik napravi sliko katastrofe, ki je zadela koncem vojne Essen.

Položaj se je z okupacijo še bolj poslabšal, ker so morala podjetja dati delavstvu podpore, dasi je večina obratov počivala. Situacija je bila skoro brezizgledna, ako pomislimo, da je poleg vsega tega Nemčija izgubila ob enem po določbah mirovne pogodbe najbogatejša ležišča železne rude in premoga. Toda vodilne glave in inženjerji niso počivali in v kratkih letih splošne zmede je podjetje izvedlo cel program preureditve naprav za mirodobno produkcijo. Posvetilo se je predvsem izdelavi materijala za gradbo ladij, železnic, gradbo tovarnih avtomobilov, velikih strojev, pa tudi vseh vrst kmetijskih strojev.

Zgodilo se je to z ono čudovito brzino in zmožnostjo prilagoditve popolnoma izpremenjenim razmeram, ki jo je pokazala Nemčija v težki dobi inflacijskih let. Z občudovanjem mislim na ljudi, ki so bili tvorci tega ženjalnega procesa prehoda vojne industrije v industrijo za mirodobno potrebe in ki so v vrenju okupacije, ko

je bila boljševiška nevarnost na najboljšem pohodu, znali z železno voljo izvesti ta velikanski program. To so dokumenti velikega naroda, ki je zvest svojim tradicijam in ki čuva v sreči pijeteto k svojim prednikom.

Povsod, kamor smo vstopili v velika podjetja v Nemčiji, v urade, na univerze, v tovarne, pa tudi v najskromnejše obrate, povsod je v vestibulu ali atriju spomenik žrtvam svetovne vojne, večna luč njihovega spomina. V mramornate plošče so vklešana imena nešteti borcev in žrtev za domovino. Globok utis zapušča na obiskovalca ta pijeteta naroda, ki je preživel težke čase in menim, da je v tej pijeteti bilo veliko odporne sile, ki mu ni dala kloniti in mu je tudi v najhujših dobah obvarovala trdno vero v delo in neomajno zaupanje v bodočnost.

Ko smo zapustili upravno poslopje, kjer so nas člani ravnateljstva sprejeli s pozdravnim nagovorom, smo šli najprej preko dvorišča, kjer stoji še danes majhna, skromna lesena hišica, v kateri je stanoval od leta 1824 do 1826 ded slavnih Kruppov in predhodnik velikih tvorcev današnjih Kruppovih obratov. Veliki hvaležni sinovi so ohranili ta dokument težkih začetkov svojih prednikov, da pozne generacije delavstva dnevno spominja kot simbol jeklene volje, energije ter samozavesti.

Mladi Alfred Krupp je bil 14 in pol leta star, ko je izgubil očeta in se je moral brigati za obstoj cele rodbine. Z neumorno energijo in z dobrimi nauki, ki jih je pridobil kot mlad dečko glede obdelovanja jekla od očeta, je od leta do leta napredoval, izpopolnjeval svoj obrat in kmalu je dobil zveze z Avstrijo, kjer je skupaj s tvrdko Schöller uveljavil svoje iznajdbe in osnoval znano zlatarsko in industrijo srebrnine pod imenom Kruppovih »Berndorfskih obratov« pri Dunaju.

Začetkom 40-tih let je spravlil prvi parni stroj v obrat z 20 HP. Takrat je šlo število zaposlenih delavcev ca. 100. Razvoj železnic, potrebe lokomotiv, vagonov in tračnic so stavile vedno večje zahteve na essensko podjetje in koncem 60-tih let je imel že nad 2000 delavcev. Tedaj je dobil velike dobave za vojaški erar in nato za ladjedelnice in začetkom 70. let je štela jeklarna že 12.000 delavcev, v premogovnikih pa okrog 5000. In ko je stari Alfred Krupp leta 1873 renoviral rojstno hišo svojega očeta na dvorišču velikih modernih podjetij, zapisal je v oklicu, ki ga je poslal delavcem, sledeče pomembne besede, ki so ostale program vseh poznejših generacij Kruppov: »Namen dela mora biti javni blagor, potem prinaša delo blagošlov, potem je delo molitev.«

Pomen teh besed smo razumeli popoldan, ko smo se cele ure vozili po kolonijah Kruppovih delavcev in občudovali socialne naprave, ki jih je ustvarilo to veliko podjetje za svoje nameščence.

Celotna površina Kruppovih tovarn v Essenu znaša 870 ha. Na njih se nahaja 43 Siemens-Martinovih peči, ki imajo 1400 ton vsebine, 9 topilnic za jeklo, 1 električna topilnica jekla in Bessemerova naprava. Za glavnim upravnim poslopijem so velike hidravlične stiskalnice, dve po 5000 ton in več manjših po 2000 in 3000 ton. V njih so ob našem obisku ravno izdelovali velikanske jeklene kotle za elektrokemično industrijo.

Naša delegacija je nato obiskala valjarne in livarne, mehanične delavnice, razsežne delavnice za železniški material, za izdelavo strojev in nato zbirko modelov Kruppovih izdelkov, ki se nahaja v nekdanji tovarni razstreljiv.

Najbolj interesanten je bil obisk v laboratoriju, kjer se kemično in fizikalno preizkušajo vsi izdelki in vršijo znanstvene študije in tehnični poskusi na polju železarske industrije. Okrog tovarn je Kruppovo podjetje izgradilo dosedaj nad 16.000 rodbinskih stanovanj, delavski dom s 650 posteljami ter organiziralo za oskrbo delavstva ceneno prehrano, konzum s 166 prodajalnicami, ki zaposlujejo

okrog 2000 oseb. H konzumu spada 10 pivnic, 32 kantin, velika klavnica s tovarno klobas, parna pekarija, tovarna za led, pražarna, za kavo, krojaške in čevljarne delavnice, vinarne itd. Vodilo bi predaleč, da navedem vse socialne in humane naprave podjetja, ki so brez dvoma mnogo prispevala k velikemu uspehu vodstva teh podjetij.

Naš autobus nas je popoldan odpeljal na izlet v stisnjeno dolino divje Ruhre, ki nam je iz dobe okupacije dobro znana.

Obrtno-nadaljevalno šolstvo v Sloveniji ob desetletnici osvobojenja.

(Nadaljevanje.)

Obrtno-nadaljevalne šole v Ljubljani.

Dne 11. oktobra 1923 ob 7. uri zvečer je bila pred mestnim magistratom manifestacija za otvoritev obrtno-nadaljevalne šole. Z letaki napovedani javni shod pred magistratom je bil prepovedan. Ob istem času se je vrčila javna občinska seja pod vodstvom župana dr. Periča. Vse ulice okoli magistrata: Stritarjeva, Lingarjeva, Medarska, Pred škofijo, Stari trg, Krojaška ulica, Ključavničarska, Ribja ulica, vse ulice za vodo na Cankarjevem nabrežju so bile zaprte s policijskim kordonom. Demonstrativno vajencev je bilo na stotine in to prvokrat v Ljubljani — sam obrtni naraščaj. Nekaj aretacij se je izvršilo in pri tej priliki so vajenci prodri policijski kordon.

Pred magistratom se je nabrlo polno ljudstva in z magistratnega balkona so občinski svetniki dr. Lemež in drugi z županom vred obljubili vajenški množici, da se bo otvorila šola za vajence in na isti občinski seji so sklenili za kritje in vzdrževanje teh šol v Ljubljani 250.000 kron.

Kmalu po tem se je pričelo s šolskim poukom in je obiskovalo isto leto na 5 šolah 1188 vajencev in vajenk. Nanovo je bila ustanovljena gostilničarska šola s 36 vajenci. Leta 1924/25 je bilo na 7 šolah 1532 vajencev. Nanovo sta se ustanovili grafična in elektrotehnična strokovna nadaljevalna šola. Leta 1925/26 je bilo 1602 in l. 1926/27 1637 samo obrtnih vajencev in vajenk. Prvo leto osvobojenja smo imeli prav malo obrtno-nadaljevalnih šol v Sloveniji. Državne podpore v l. 1918/19 so dobile sledeče šole, in sicer: Črnomelj K 364-50, Kamnik K 82-77, Kranj 1168—, Kropana K 706—, Metlika 284-93, Mokronog K 515—, Trbovlje K 831—, Tržič na Gorenjskem K 664-70, Vrhnika K 365-33, Toplice pri Zagorju K 2314-04, skupaj K 7296-97 v ljubljanski oblasti.

V mariborski oblasti sta prejeli podporo samo dve šoli in sicer Šmarje pri Jelšah K 1000— in Šostanj kron 500—, skupaj K 1500—.

Leta 1921/22 je dala država podpore 24 obrtno-nadaljevalnim šolam v ljubljanski oblasti K 262.813—, 16 šolam v mariborski oblasti pa kron 171.081—.

Leta 1923/24 je dala država podpore 30 šolam v ljubljanski oblasti kron 181.443—, 17 šolam v mariborski oblasti pa K 115.093—.

Leta 1926/27 je bilo deležnih državne podpore 35 šol v ljubljanski oblasti 25.000 Din in v mariborski oblasti pa 31 obrtno-nadaljevalnih šol 40.000 Din.

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je podelila leta 1918 12 šolam K 1200— podpore, l. 1919 10 šolam K 1000—, l. 1920 8 šolam K 1850—, leta 1921 14 šolam kron 13.600—, leta 1922 23 šolam kron 52.200—, leta 1923 26 šolam kron 53.600—. Vse navedene vsote spadajo v ljubljanski oblasti obrtno-nadaljevalnim šolam, niso pa vštete med njimi trgovske-nadaljevalne šole, za te šole je zbornica še posebej dala večje podpore. V mariborski oblasti leta 1918 ni dala nobene podpore, leta 1919 3 šolam K 300—, l. 1920 2 šolam K 200—, leta 1921 6 šolam K 8300—, leta 1922 17 šolam kron 38.550— in leta 1923 tudi 17 šolam K 45-900—. (Dalje prihodnjič.)

Konjunktorni položaj v Avstriji.

Avstrijska industrija je letos toliko na boljšem, da se more govoriti celo o majhni konjunkturi. V juniju-juliju je bil dosežen višek te konjunkturi in računijo sedaj s tem, da bo to trajalo še nekaj časa, potem pa da bo nastopilo majhno nazadovanje. Industrija dela sedaj s ca. 75% kapacitete. Za zboljšanje je prišlo v poštev več momentov; možnost zvišanega eksporta v Nemčijo, povzročena po nemški konjunkturi; večje investicije avstrijske vlade in Dunaja, postopno dviganje nakupne moči prebivalstva in slednjič bistveno večji tujski promet, ki je bil v zvezi z dvigom nevidnega eksporta.

Zboljšanje je nastopilo zlasti v kovinski industriji in v priklopljenih ji panogah. Rudarska industrija je mogla od drugega lanskega polletja naprej svojo produkcijo dvigniti nad predvojno višino. Zaposlenost v industrijah železa, jekla in valjanega blaga se je včasih dvignila do 90 odstotne kapacitete. Zboljšanje je nastopilo po dolgotrajni stagnaciji tudi v strojni industriji. Racionalizacijsko gibanje, ki obsega vse panoge avstrijske industrije, je prišlo v dobro tudi strojni industriji. Električarska industrija je zaposlena do konca leta 1929 z električarstvom železnice Salzburg—Innsbruck, z naročili Dunaja itd. Tudi zgradba vodnoelektričnih naprav hitro napreduje; Avstrija je spoznala v eksportu toka važen aktivum v plačilni bilanci. Dobro so zaposlene tovarne kablov in brzojavnih žic ter telefonov, prav tako tudi radio-industrija. Izborna konjunktura ima industrija živil, ki ji ne pride v prid samo pomnožena nakupna moč, temveč ki veliko zasluži neposredno tudi na dvigu tujske industrije. Najbolj je to industrijo poživila znana pevska prireditelj, ki je privabila toliko tujcev.

Pivovarniško industrijo so v zadnjem času z dalekosežnim spojitvenim gibanjem močno koncentrirali, tako da so konkurenco v tej panogi skoraj popolnoma izključili. Prav ugodna konjunktura obstoji par mesecev tudi

v papirni industriji, ki pa pač stalno toži nad pomanjkanjem surovin, ker bi mogla sicer bistveno več eksportirati kot je doslej.

Tekstilna industrija je imela svojo najugodnejšo konjunkturo v lanski jeseni. Takrat je prodala posebno veliko v Nemčijo, pa tudi v Českoslovaško, Jugoslavijo in Ogrsko. V vseh teh državah se je pa kupčijska možnost med tem zelo zmanjšala in je tekstilna industrija glede zaposlenosti močno trpela; vseeno se pa ne more govoriti o posebno neugodnem letu. Kemična industrija, ki je sklenila prodajni kartel z nemško I. G. Farben, je stalno zaposlena s skoraj 100 odstotki svoje kapacitete, ker ji I. G. Farben ni jamčila le prodajo v Avstriji sami, temveč tudi v balkanskih državah. Tudi kavčukova industrija je v zvezi z rastočo avtomobilizacijo v Avstriji zelo z naročili založena. Slabo se pa godi slejkoprej les predelujoči industriji. Žage, ki jih je pa sploh preveč, nimajo dosti dela; pa tudi pohištvena industrija, ki je bila pred vojsko zelo važna in ki je v veliki meri delala za eksport, je danes na slabem, ker je eksport oviran po carini in ker doma vsled stanovanjske bede ni dosti dela. Od trgovsko-političnih pogajanj bližnje bodočnosti si obetajo zboljšanje v lesni industriji, zlasti v prometu z Nemčijo, kamor bodo namesto surovega lesa prodajali fabrikate. Vsa industrija bi bila pa v letošnjem poletju še bolj zaposlena, če bi bila imela stavbna delavnost večji obseg. A prav ta je bila letos dosti manjša kot v preteklih letih.

Znani narodni ekonom dr. O. Deutsch, ki mu posnemamo te vrstice, pravi: »Sedaj se bojijo majhnega nazadovanja v zaposlenosti industrije; vzrok teh skrbi je v veliki meri mednarodno podražanje denarja. Avstrija je izdatno odvisna od mednarodnega denarnega trga, in konkurenčna zmožnost industrije je podana v bistvu le tedaj, če ji je na razpolaganje zadosten in razmeroma cenen kapital, da more producirati za eksport.« — Splošno se torej avstrijski industriji dosti bolje godi kot so še pred par leti mogli misliti.

FRANCOSKI KRATKOROČNI KREDITI ZA NEMČIJO.

Že dalj časa trajajo poskusi pariške velefinance, da bi del razpoložljivega denarja bolj plodonosno naložila. S prenosom nekaterih pariških bančnih imovin iz Anglije se je nekaterim zavodom posrečilo, da so razširili svojo doslej le majhno kupčijo v Porenju tudi v notranjo Nemčijo. Danes so menični prenosni že precej veliki, zlasti v saški industriji in v trgovini v Leipzigu. Rok je tromesečen, obrestna mera za 1:5 do 1:75 odstotka nižja kot sicer v Nemčiji. Beremo, da je pričakovati še nadaljnega širjenja francoskega kapitala v Nemčiji. Sedaj računijo francoski menični kapital v Nemčiji na poldrugo milijardo frankov. Ta nova orijentacija pariškega finančnega trga je važen dogodek v evropski finančni strukturi, tembolj, ker je računiti v Franciji še znanprej z veliko likvidnostjo.

POLJSKO KONJUNKTURNO POROČILO.

Poljski zavod za raziskovanje konjunkturi, ustanovljen v marcu, priobčuje poročilo o drugem četrtletju t. l. Poročilo ugotavlja, da je splošni gospodarski položaj ugodnejši kot lani. Brezposelnost je veliko manjša, veletržne cene — razen premoga — so se zelo spremenile. Na denarnem trgu je bilo opazovati večji dotok hranilnih vlog, pravtako se je pomnožilo podeljevanje kratkoročnih kreditov potom inozemstva v obliki blagovnih kreditov. Nasproti vznemirjenju, povzročenem po trajni pasivnosti trgovske bilance, opozarja zavod, da je v vseh deželah gospodarskega dviganja trgovska bilanca pasivna. Glede carinske valorizacije pravi zavod, da se na splošno v cenah importnega blaga ni dosti poznala, večji dvig v cenah se je pokazal samo v luksuznih predmetih, v južnem sadju in v avtomobilih. Dvig eksporta se more po mnenju zavoda le polagoma doseči. Po-

ložaj kmetijstva se ugodno presoja, posebno še, ker so se izgledi letine bistveno zboljšali, tako da bo zguba na rži in pšenici izenačena z boljšim pridelkom ovsa in ječmena.

STABILIZACIJA PESETE.

Vsepopovod beremo o stabilizaciji denarnih vrednot. Sedaj poroča Morganova banka, da bo aranžirala skupaj z drugimi ameriškimi bankami zasebni kredit za Špansko banko in svrhu stabilizacije pesete. Dogovorjenega zneska sicer ne navajajo, informirani krogi pa pravijo, da so dali Amerikanci 25 milijonov dolarjev na razpolago. Enak znesek bo dala londonska Midland Bank. Ta kredit naj pripravi povratek k zlati valuti na Španskem. Federal Reserve Bank se kreditne akcije ne udeleži. Z dekretom od 26. junija t. l. so ustanovili na Španskem valutni intervencijski odbor, ki je zbral v Londonu in Newyorku one bančne skupine, ki bodo sodelovale pri stabilizaciji pesete. Kakor vidimo, je ta odbor kaj hitro delal. Peseta notira v Zürichu zmeraj okoli 86.50, je vredna torej ca 9 dinarjev in pol. To je dobro za pomniti si, ker pri nas o notaciji pesete malo beremo.

PREKLIC BOLGARSKIH GOZDNIH KONCESIJ.

Sobranje je na predlog poljedelskega ministrstva za neveljavne spoznalo in za preklicane izjavilo gozdne koncesije, ki jih je bilo sklenilo z »Anglo-bolgarsko gozdno industrijsko d. d.« v Sofiji, in sicer vsled krivde koncesionarja. Koncesije so bile več let v posesti skupine severočeskkih industrijcev in so bile šele lani oddane angleško-avstrijski skupini interesentov, ki je hotela izvesti eksploatacijo velikih gozdnih kompleksov potom novoustanovljene gori imenovane družbe.

Iz naših organizacij.

IZVRŠBA NA PODLAGI DUNAJSKIH KONTUMACNIH RAZSODB.

Gremij trgovcev Celje, na katerega se ponovno ustno in pismeno obračajo naročniki blaga pri tvrdki E. Schipper, Wien I., Trattnerhof No. 1, razglašajo, da je v interesu teh naročnikov, da se obvarujejo pred izvršbo na podlagi od dunajskega sodišča izdane kontumacne razsodbe in da se omenjeni dunajski tvrdki omenjajo iztirjevanje tirjatev iz po obrtnem redu, po razglasu trg. ministrstva z dne 2. aprila 1927, Služb. Novine br. 85/XIX. in tudi v smislu člena 16 trgovinske pogodbe z avstrijsko republiko z dne 20. avgusta 1926 prepovedanih in radi tega v smislu §§ 37 in 879 o. d. z. ničnih kupčijskih poslov.

V Sloveniji je še danes v veljavi stari avstrijski zakon o poslih na obroke (Ratengesetz) z dne 27. aprila 1896 drž. zak. 70.

Iz informacij posnemamo, da so potniki omenjene tvrdke prodajali odjemalcem svojo robo na obroke in da vsebujejo tudi sklepni listi, ki so jih predložili odjemalcem v podpis, vedno določilo: »Zahlbar 30 — 60 — 90 Tage«; slednje so potniki odjemalcem večinoma tako raztolmačili, da da skupna vsota (30 + 60 + 90) 180 dni, torej 6 mesecev in da se mora račun v 6 mesečnih obrokih plačati.

V smislu § 6 cit. zakona pa je pri poslih na obroke vsaka druga sodna kompetenca, kakor ona sodišča stalnega bivališča popolnoma izključena in se mora ta inkompetenca še tekom izvršilnega postopanja uradoma upoštevati.

Podsodnost dunajskih sodišč torej ni podana in sodišča ne smejo na podlagi kontumacnih razsodb dunajskih sodišč dovoliti izvršb v iztirjavo tirjatev omenjene tvrdke, ker morajo sodniki, kakor hitro so informirani, da gre pri vseh izvršbah, ki jih predlaga omenjena tvrdka, za posle na obroke, uradoma upoštevati nepristojnost dunajskih sodišč in ker morajo radi tega uradoma odkloniti vprašilo dunajskih sodišč, da se naj eksekvirajo dunajske razsodbe, ki jih je izposlovala večkrat omenjena dunajska tvrdka. **Vabimo torej prizadete odjemalce, da se vsakemu poskusu izvršbe dunajskih razsodb po naših sodiščih v smislu navedenih zakonitih določb najodločneje protivijo.**

* * *

Industrija.

Pred mednarodnim premogovnim sporazumom? O uspehu napovedane konference angleških premogovnih producentov, ki hočejo spojiti posamezne angleške krajevne premogovne organizacije, javnost nič ne izve. »Evening Standard« smatra kot gotovo dejstvo, da je bil uspeh dosežen; pravi namreč, da bo prišlo čisto sigurno do dogovora glede eksportnih trgov, in sicer med Anglijo in Poljsko. Nikakor ne bi mogel govoriti o Angliji, če ne bi bil tam že prej dosežen sporazum in bi Anglija ne nastopila kot enota. Isti list poroča, da se bo v kratkem vršila tudi konferenca s poruhrskimi producenti. Torej smo morabiti vendarle na potu do mednarodnega sporazuma oziroma višjih cen.

Mednarodni načrti petrolejskih trustov. Predsednik Standard Oil Cie in predsednik Royal Shell Dutch sta imela tle dni pogovore dalekosežnega pomena. Šlo je za mednarodni petrolejski trust. Podrobnosti bomo šele izvedeli. Gotovo je, da se je vršil razgovor tudi o španskem petrolejskem monopolu. Neka španska bančna skupina je dobila namreč ta monopol, in vodilni dve svetovni tvrdki bi ga radi dobili zase. Če bi se jima to ne posrečilo, bosta gotovo hoteli uveljaviti svoje kompenzacijske zahteve napram španski vladi. Oba koncerna sta izdala namreč v Španiji 6 milijonov funtov za zgradbo tehniških naprav in teh 6 milijonov mora po pogodbi španska vlada vrniti, če bi izročila monopol kakšni drugi skupini. Dalje bosta oba predsednika Teagle in Deterding določila rok za »konferenco vseh petrolejskih interesov« in program te konference. Vršila se bo v New Yorku. Kljub vsem nasprotnim vestem bodo to konferenco kolikor mogoče hitro sklicali. V londonskih strokovnih krogih označajo razgovore obeh predsednikov za nekakšno pripravo za veliko newyorško svetovno konferenco. Iz Londona vodi Teagle, predsednik Standard Cie, pot v Berlin, k pogajanjem z I. G. Farben. Gre za pogajanja glede zaključkov in završitve pogodbe za skupno izkoriščanje Bergius-ovega načina. Ta način se tiče pretvarjanja premoga v tekočino, torej v petrolej, in je, kakor smo že pisali, gotovo spojen z rentabiliteto. Kakor vidimo, bo kmalu ves svet v objemu vodilnih dveh koncernov. Izjema je Rusija, ki se brani koncernov na vse kriplje. Ima tudi svoj lastni petrolejski sindikat. Smo že pisali o tem.

Denarstvo.

Chrysler. Govorili smo o fuziji z Dodge Brothers. Ko so se pojavila nasprotstva proti združitvi, je tvrdka Chrysler izdala poročilo, ki ceni letošnje prodajo na 250.000 avtomobilov proti 192.000 lani in 170.000 v letu 1926. Zlasti ugodno se je razvijala eksportna kupčija; leta 1924 je znašala še 6 odstotkov vse prodaje, letos pa znaša že 16,5 odstotkov.

RAZNO.

Turški častni konzul v Zagrebu. Turška vlada je imenovala za svojega častnega konzula v Zagrebu g. dr. Milana Marića, industrijalca v Zagrebu, kojemu je naša vlada tudi že podelila eksekvaturu.

Izplačilo razlik rodbinam umrlih uradnikov in upokojevcem. Delegacija ministrstva financ za Slovenijo razglašajo uradno: Na podlagi rešenja ministrskega sveta DR br. 61.000 z dne 24. julija t. l. (»Uradni list« št. 274/76 z dne 13. t. m.) se bo tudi letos nadaljevalo z izplačevanjem nepopravnih razlik v prejemkih državnim uradnikom in ostalim uslužbencem, prevedenim in obdržanim v službi po uradniškem zakonu z dne 31. julija 1923, za čas od 1. oktobra 1923 do 1. maja 1924. V državnem proračunu za leto 1928/29 je pod partijo 62. v ta namen odobren za vso državo kredit v znesku 10 milijonov dinarjev. Vzporedno s služitelji in zvaničniki pridejo letos do izplačila razlik deloma tudi oni prevedeni uradniki, ki so si na tej podstavi pridobili pravico do razlike, pa so umrli, ter upokojevcem, ki so bili prevedeni in vpokojeni s polnimi službenimi leti ali po dovršenem 65. letu starosti. Svoji umrlih uradnikov (izvzeti so svojci zvaničnikov in služiteljev) in navedeni vpokojenci se pozivljajo, da najkasneje do vštetelega 1. septembra t. l. predložijo direktno računovodstvu delegacije ministrstva financ za Slovenijo (Krekov trg) pismene prijave po obrazcu, natisnjemem v citiranem »Uradnem listu« ter zahtevane podatke podkrepe s potrdili o razvrstitvi in upokojitvi, ki jih morajo prijavam priložiti v izvorniku in v prepisu. Izvornike jim bo računovodstvo po vpogledu vrnilo. Oni upravičenci do razlik, ki bodisi za se (upokojevcem) ali za umrlega uradnika s potrebnimi dokumenti iz kakršnegakoli razloga ne razpolagajo, naj se obrnejo takoj na ona oblastva, ki so svoječasno ta do-

kazila izstavila, s prošnjo, da jim izstavijo nove dokumente. Vsa oblastva so zaprosena, blagajni finančne delegacije, davčni administraciji, vsem davčnim okrajnim oblastvom in vsem davčnim uradom pa je naročeno, da gredo upravičencem do razlik pri izpolnjevanju prijav z vso uslužnostjo in vsestransko na roko. Opozoriti je končno treba, da vsled nezadostnega kredita že na podlagi same prijave ne more zahtevati izplačila razlike prav vsak interesent, ker bo generalna direkcija državnega računovodstva otvorila kredit **vzporedno in v alikvotnih tangentialah** tako za aktivne služitelje in zvaničnike kot za svoje umrlih uradnikov in za upokojevce.

Ameriška cenitev bombaža. Poljedelsko ministrstvo v Washingtonu je podalo cenitev po stanju od 1. avgusta; v New Yorku in na drugih trgih bombaža so to cenitev seveda z veliko pozornostjo pričakovali. Glasi se na 14.291.000 bal; lani je znašala 12.955.473 bal, leta 1926 17.977.374 bal, v povprečnosti zadnjih let 14.159.827 bal. Z bombažem obdelani prostor meri 44.950.000 acrov. Prihodnje poročilo izide 8. septembra.

PO SVETU.

Povprečna poravnalna kvota na Moravskem je znašala lani v 760 sodnih postopanjih 50 odstotkov, v 57 izvensodnih postopanjih pa 63 odstotkov.

»Evropska gospodinjstva unijac« se imenuje nova mednarodna organizacija za evropsko sodelovanje v politiki in v gospodarskih vprašanjih. Nova zveza namerava polagama odpraviti uvozne carine potom splošnih mednarodnih dogovorov. Prva seja je bila v Haagu, druga bo oktobra v Parizu.

Avstrijska tovarna Glanzstoff Wien - St. Pölten je zvišala glavnico od 9 na 16 milijonov šilingov in bo povisek porabila za nove zgradbe in za montiranje novih strojev; tako bo moglo podjetje svojo produkcijo podvojiti.

Kartel tovarn za brezlesni papir so ustanovili na Poljskem; namen kot običajno: standardiziranje produkcije, pomenjenje prodajnih pogojev in politike glede cen. Ustanavljajo se tudi še drugi papirni karteli, tako da bo ta industrija na Poljskem v kratkem popolnoma kartelizirana.

Prodaja piva v Nemčiji je zadovoljiva; sicer še ni dosegla predvojnne višine, a zaostaja za njo samo še za 20 do 25 odstotkov.

Ivan Hribar:

111

Moji spomini.

4./3. 1913.

13. Vprašanje slovenskega vseučilišča.

Na začetku leta 1898. pojavil se je na avstrijskih visokih šolah »furor teutonicus« (nemško besmenje). Po Schönerrercijancih vzpodbujani, jeli so nemški dijaki z bučnimi demonstracijami in ponekod celo z brahijalno silo preprečevati predavanja. Ves pokret je bil obrnjen proti slovanskim dijakom; njihovi nemški tovariši bili bi jih najraje kar pognali z nemških vseučilišč. Da smo imeli narodna vseučilišča, bili bi morebiti ta pokret še odobraval. Ako ne, pa bi se vsaj zaradi njega ne bili Bog ve kaj razburjali. Ker smo bili pa brez svojih velikih šol, morali smo seveda proti tej nemški predrznosti nastopiti. Saj je prišlo tako daleč, da so bila na Dunaju in v Gradcu ustavljena predavanja, da so torej oblasti kapitulovale pred nemškimi razgrajaji. Z ustavljenjem predavanj so slovanski dijaki prišli v nevarnost, da izgube semester.

Naši dijaki, katerim je bilo znano, da se za vseučiliško vprašanje zanimam bolj ko vsak drugi poslanec, začeli so mi pošiljati poročila o nasilnostih, katerim so izpostavljeni od strani nemških tovarišev in me prosili pomoči. To je bilo povod, da sem v seji deželnega zbora kranjskega dne 4. februarja 1898 stavil ta-le nujni predlog:

»C. kr. vlada se nujno pozivlja:

1.) odrediti takoj vse potrebno, da se začasno vstavljena predavanja na vseučiliščih in tehničnih visokih šolah na Dunaju in v Gradcu zopet začno in redno nadaljujejo;

2.) skrbeti za to, da bodo dijaki slovanske narodnosti na teh in vseh drugih visokih šolah v državi neprikrajšano deležni vseh akademičnih pravic in svoboščin.

V teku obširne razprave, ki se je o tem predlogu razvila, dejal sem med drugim tudi te-le besede: »...skrbeti moramo — in to bodem smatral za nalogo svojega življenja — da se uredničijo želje vsega slovenskega naroda, da dobi

bela Ljubljana že enkrat svoje vseučilišče.«

Nikdar nisem v svojem javnem delovanju imel navade staviti zgolj kake formalne predloge. Nasprotno: ako sem kaj predlagal, storil sem to vselej po zrelem prevdanku. Da to dokažem, lotil sem se vselej tudi sam dela z veseljem in polnim prepričanjem, da je stvar izvedljiva. Tako tudi v tem slučaju.

V seji deželnega zbora dne 28. decembra 1898 predlagal sem, naj se izvoli deputacija, katera naj cesarju predloži deželnega zbora spomenico o ustanovitvi vseučilišča v Ljubljani. V občinskem svetu in v deželnem zboru sem deloval na to, da obe ti korporaciji z dovolitvijo izdatnih državnih prispevkov posvedočita kako veliko važnost polagata na ustanovitev vseučilišča.

Važno se mi je pa pri vsem tem zdelo, da se vsej akciji da taka sistematičnost, ki bo poročstvo za smotrenost in po tem takem tudi za uspeh. Zato sem v občinskem svetu nasvetoval ustanovitev posebnega vseučiliškega odseka z nalogo, da se v njem osredotoči vse delo za vseučilišče. Po tem od občinskega sveta soglasno sprejetem predlogu naj bi bili v tem odseku zastopani: deželni odbor, občinski svet ljubljanski, »Slovenska Matica«, ljubljansko bogoslovje in »Društvo Pravniki«. V seji dne 30. decembra 1901 je deželni odbor sprejel moj predlog glede odposlatve treh članov v vseučiliški odsek. Kljub temu je deželni odbor odgovoril, da ne pošlje svojih zastopnikov v odbor. Enako naznanilo prišlo je tudi od knezoškofijskega ordinarijata v imenu bogoslovja. Vendar me to ni motilo. Aktivoval sem vseučiliški odsek z zastopniki mestne občine, »Društva Pravniki« in »Matica Slovenske«. Dne 4. januarja 1902 bila je prva njegova seja. V otvoritvenem svojem nagovoru sem glasom zapisnika med ostalim dejal, da »so v prilog vseučilišču izpregovoriti poklicani poslanci v državnem zboru. Njihova dolžnost je potegniti se za vseučilišče in zahtevo ponavljati toliko časa, da vseučilišče dobimo. Prvi neuspeh jih ne sme preplašiti, ker bi s tem dali le narodnim zastopnikom v zboru orožje v roke, češ, saj jim je le za trenotni efekt in sami ne mislijo res na to. Treba je ponavljati in trkati, da se konečno odpre.«

Na tej seji poročal sem tudi, kaj je pri naučnem ministru dr. Wilhelmu vitezu von Hartlu dosegla deputacija, ki se je po sklepu občinskega sveta z dne 10. novembra 1901 oglasila pri njem. V tej deputaciji sta bila poleg mene dr. Danilo Majaron in dr. Lovro Požar.

Minister Hartl sprejel nas je jako ljubeznivo ter se je z nami več kot pol ure pogovarjal o naših vseučiliščnih zahtevah. Čuli smo iz njegovih ust ugovore, ki so se tako radi navajali proti zahtevam po slovenskem vseučilišču: namreč, da nimamo še popolnih slovenskih srednjih šol, dalje, da nimamo predavateljev za vseučilišče in konečno, da se ta stvar ne da kar čez kolena prelomiti. Dejal pa je, da priznava Slovincem pravico do lastnega vseučilišča in da bomo do vseučilišče preje ali sleje od države tudi dobili; samo pogoji da morajo za to dani biti. Pristavil je še: »In da vam pokažem resno voljo podpirati vas v vaših težnjah, hočem vam nekaj storiti. Imenujte mi mlade slovenske učenjake, ki bi se hoteli posvetiti profesorski karijeri na bodočem slovenskem vseučilišču in dam jim ustanove, da pojdejo svoje študije nadaljevati na kako inozemsko vseučilišče. Ako so dotičniki že v službah, poskrbim tudi, da dobé za dobo, ki naj jo prebijejo na tujem vseučilišču, službeni dopust.« To je bila velika in dragocena obljava in deputacija je zadovoljna zapustila Dunaj.

Delovanje vseučiliškega odseka se je zatorej osredotočilo na poizvedovanje po absolvovanih velikosolcih, ki bi bili voljni, da se gredo z državno podporo pripravljat za bodočo vseučiliško karijero. Seveda se je pri tem v vseučiliškem odseku skrbelo, da se najdejo taki kandidati, o katerih se je dalo pričakovati, da postanejo kedaj prvaki učenosti. Našlo se jih je lepo število in minister dr. Hartel je bil možbeseda. Vsi so dobili službene dopuste in ustanove. Na ta način se je posrečilo spraviti stvar tako daleč, da imamo danes za vse discipline pravniške fakultete, razen tleh, domače predavatelje. Za ostale tri pa je vseučiliški odsek našel kandidate med Hrvati in Čehi, tako, da je ministertvu mogel naznaniti, da kar se tiče profesorskega vprašanja, za ustanovitev pravne fakultete, ki naj bi tvorila začetek ljubljanskega vseučilišča, ni nikake zapreke več.

(Dalje prihodnjik.)

TRŽNA POROČILA.

Tržne cene v Ljubljani (16. avgusta 1928).
 Govedina: V mesnicah po mestu 19 Din; na trgu: 1 kg govejega mesa I. 18, II. 15 do 17, III. 12 do 13, jezika 17 do 20, vampov 8 do 10, pljuč 10, jeter 17 do 19, ledje 17 do 20, možganov 17 do 30, loja 5 do 10 Din. — Teletina: 1 kg telečjega mesa I. 22-50, II. 20, jeter 25 do 27-50, pljuč 15 do 30 Din. — Svinjina: 1 kg prašičjega mesa I. 25, II. 20 do 22, pljuč 10, jeter 15, ledje 25, glave 7-50, parkljev 6, slanina trebušne 22, slanina ribe in sala 24, slanina mešane 23, slanina na debelo 21-50 do 23, masti 26 do 28, šunke (gnjati) 30 do 35, prekajenega mesa I. 30 do 32-50, prekajenih parkljev 8 do 10, prekajene glave 10, jezika 35 Din. — Drobniča: 1 kg kostrunovega 13 do 14, jagnjetine 18 do 20 Din. — Konjsko meso I. 8, II. 6 Din. — Klobaše: 1 kg krakovskih in debrecinskih 40, hrenovk safalad in posebnih 32, tlačenk 20, polprekajenih kranjskih 32 do 35, suhih kranjskih 50, prekajane slanine 25 do 30 Din. — Perutnina: Piščanec majhen 8 do 10, večji 20 do 30, kokoš 20 do 27, petelin 20 do 27, raca 20 do 25, pitana gos 40 do 80, domač zajec, manjši 10, večji 15 do 20 Din. — Ribe: 1 kg krapa 25 do 30, linja 25, ščuke 30 do 35, postrvi žive 60, postrvi mrtve 60, klina in mreže 20, pečenke 10 Din. — Mleko, maslo, jajca, sir: 1 liter mleka 2-50 do 3, 1 kg surovega masla 36 do 40, čajnega masla 50 do 55, masla 40 do 44, bohinj. sira 28 do 32, sirčka 10, par jaje 2-25 do 2-50 Din. — Pijače: 1 liter starega vina 16 do 22, dalmatina 11 do 13, 1 čaša piva 3-50, vrček 4-50 do 5, steklenica piva 5-50 do 6 Din. — Kruh: 1 kg belega 6-50, črnega in rženega 5-50 Din. — Sadje: 1 kg jabolka I. 8, II. 6, III. 5, luksuznih hrušk 10, I. 8, II. 6, III. 4, ena pomaranča 5, limona 3 do 3-50, 1 kg rožičev 8, fig 14 do 16, dateljnov 24 do 26, mandeljnov 52 do 70, orehov 10, luščenih orehov 30, suhih češpelj 10 do 12, suhih hrušk 10, grozdja 16 do 20 Din. — Specerijsko blago: 1 kg kave Portoriko 72 do 76, Santos 46 do 48, Rio 32 do 40, pražene kave I. 90 do 100, II. 70 do 80, III. 50 do 60, kristalnega sladkorja belega 14, sladkorja v kockah 16, kavne primesi 20, riža I. 10, II. 8, 1 liter namiz. olja 19, jedilnega olja 17, vinskega kisa 4-50, navadnega kisa 2-50, 1 kg soli morske debele 2-50, kamene mlete 2-75, celega popra 70, mletega popra 72, paprike III. vrste 32, sladke paprike, po kakovosti 52, 1 liter petroleja 7, 1 kg testenin I. 10, II. 9, pralnega luga 3-75, čaja 80 Din. — Mleviski izdelki: 1 kg moke št. 0 5-50, št. 1 5-25, št. 2 5, št. 4 4-75, št. 6 3-50, kaše 5-50 do 6, ješprenja 5 do 6, ješprenjčka 10 do 12, otrobov 2-50 do 3, koruzne moke 4-50, koruznega zdroba 4-50 do 5, pšeničnega zdroba 6 do 7, ajdove moke I. 8 do 9, II. 6 do 7, ržene moke 4-50 do 5 Din. — Zito: 1 q pšenice 300, rži 300, ječmena 285, ovsna 280, prosa 300, nove, sušene koruze 340, ajde 300, fižola ribničana 450, prepeličarja 540 Din. — Kurjivo: 50 kg premoga 30, 1 tona premoga 440, 1 kub. meter trdih drv 160, mehkih 60 do 75 Din. — Krma: 1 q sladkega sena 125 do 140, posladkega 100 do 125, kislega 75 do 100, slame 75 do 80 Din. — Zelenjava in gobe: 1 kg glavate solate 7 do 8, strunate solate 5 do 6, ajserice 7 do 8, endivije 7 do 8, zgodnjega zelja 4 do 5, rdečega zelja 6 do 7, kislega zelja 7, ohrovtva 5 do 6, karfiol 8 do 10, kolerab 3 do 4, kolerab pod-

zémlic 1, špinac 4 do 5, paradižnikov 6 do 8, kumar 3 do 4, kumaric za vkisavanje 20 do 24, buč 4 do 8, graha v stročju 4 do 6, luščenega graha 14, fižola v stročju 6 do 12, čebule 4, česna 8 do 10, krompirja novega 2-50 do 3, repe 2-50, kisle repe 4, korenja 4, peteršilja 6, zelenjave za juho 5, zelene paprike 10 do 15 Din.

Tržne cene v Mariboru dne 15. avgusta 1928. — 1 kg govejega mesa 10 do 18 Din. jezika svežega 10 do 18, vampov 8, pljuč 4 do 6, ledvic 15 do 16, možganov 16 do 18, parkljev 4 do 5, vimena 8 do 10, loja 8 do 12; 1 kg teletine 15 do 22-50, jeter 18 do 20, pljuč 15 do 17; 1 kg prašičjega mesa 15 do 30, sala 20 do 24, črevesne masti 12 do 16, pljuč 10 do 12, jeter 12 do 15, ledvic 18 do 20, glave 10 do 12-50, nog 5 do 6, slanina sveže 20 do 22, papricirane 28 do 32, prekajene 22 do 32, masti 26 do 28, prekajenega mesa 22 do 32, gnjati 32 do 36, prekajenih nog 7 do 10, prekajenega jezika 30 do 36, prekajene glave 10 do 12; 1 kg ovčjega mesa 12; 1 kg krakovskih klobas 34 do 48, debrecinskih 30 do 40, brunšviških 18 do 24, pariških 30 do 35, posebnih 26 do 30, safalad 26 do 30, hrenovk 30 do 32, kranjskih 36 do 40, 1 komad prekajenih 5 do 6; 1 kg mesenega sira 30 do 35, tlačenk 20 do 24, salam 70 do 72; 1 kg konjskega mesa I. 8, II. 5; 1 komad konjske kože 150 do 300; 1 kg goveje kože 17 do 19, telečje kože 28 do 29, svinjske kože 10 do 11, gornjega usnja 85 do 130, podplatov 59 do 95; piščanec majhen 12-50 do 18, večji 22 do 30, kokoš 30 do 45, raca 25 do 27-50, gos 50 do 70, puran 75, zajec domači, majhen 5 do 15, večji 20 do 30; 1 belica 3 do 10; 1 liter mleka 2 do 3, smelane 10 do 14, 1 kg surovega masla 36 do 40, čajnega 50 do 60, masla kuhanega 44, ementalskega sira 80, polementalskega 40, trapistnega 26 do 30, grojskega 30, tilsiškega 30, parmazana 80, sirčka 8 do 10, 1 jajce 1 do 1-50; 1 liter vina novega 12 do 15, starega 16 do 25, piva 9-50, 1 steklenica piva 6, 1 sodček piva (25 l) 165, žganja 30 do 40, sadjevca 4 do 5; 1 kg belega kruha 6-50, črnega 6, 1 zemlja 0-50; 1 kg jabolk 3 do 8, sliv 5 do 8, posušenih 9 do 12, marelic 8 do 12, breskev 20 do 24, hrušk 4 do 8, 1 limona 0-75 do 1-50, 1 oranža 2 do 4, 1 kg rožičev 10, smokev 10 do 12, mandeljnov 48 do 60, orehov 10, luščenih 36, maka 16 do 18; 1 kg kave I. 70 do 80, II. 40 do 50, pražene I. 80 do 100, II. 52 do 70, čaja 60 do 125, soli 2-75 do 3, popra celega 70, mletega 70, cimeta 70, paprike 50 do 75, testenin 10 do 12, marmelade 25 do 30, medu 20 do 25, sadkorja v prahu 16, kristal. 13-50, v kockah 15-50, kvasa 35, škroba pšeničnega 16, riževega 18, riža 6 do 12, 1 liter kisove kisline 36 do 40, kisa navadnega 2 do 3, vinskega 4 do 6, olja olivnega 20, bučnega 22, špirita donat. 10 do 12, 1 kg mila 14 do 16, sode 2, ječmenove kave 10 do 16, cikorijske 20 do 22; 1 kg pšenice 3, rži 2-75, ječmena 2-50 do 2-75, ovsna 3-25, koruze 3-50 do 3-75, prosa 3, ajde 3, fižola 4 do 6, graha 14 leče 14, 1 kg pšenične moke št. 00 5, št. 2 4-75, št. 4 4 do 4-25, št. 5 4-25, št. 6 4, št. 7 3-75; 1 kg ržene moke I. 5, II. 4-75, prosene kaše 6, ječmenčka 6 do 12, otrobov 2-25 do 2-50, koruzne moke 3-75, koruznega zdroba 4-50 do 5, pšeničnega zdroba 6, ajdove moke št. 1 8, št. 2 7, 1 liter kaše 7, 1 q sladkega sena, kislega, otave 115 do 160, 1 q ovsene slame, pšenične, ržene 50 do 60; 1 m³ trdih drv 140 do

150, mehkih 105 do 120, 1 q premoga trboveljskega 43 do 50, velenjskega 26 do 28, 1 kg oglja 2, koksa 0-75 do 1, 1 liter petroleja 7, bencina 10, 1 kg karbida 7, sveč 20 do 35; 1 komad glavate solate 0-25 do 2, endivije 0-50 do 2, 1 kupček radiča 1, 1 glava zelja zgodnjega 1-50 do 6, ohrovtva 1 do 4, 1 kom. karfiolje 0-50 do 5, 1 kupček špinac 1, 1 kg paradižnikov 6 do 10, zelene paprike 10, 1 kumarca 0-25 do 4, za vkisovanje 0-30, 1 buča jedilna 0-50 do 4, 1 kupček graha v stročju 1, 1 liter graha luščenega 3 do 4, fižola v stročju 1, kafelčarja 1, 1 šopek peteršilja 0-25 do 0-50 1 komad zelene 0-25 do 3, zelenjave za juho 0-50, 1 kg čebule 3 do 4, česna 8 do 10, 1 kom. pora 0-50, korenja vrtnega 0-50 do 1, pese rdeče 0-25 do 0-50, kolerabe 0-25 do 2, 1 kg krompirja zgodnjega 1-75 do 3, hrena 5 do 8, zelja kislega 4.

DOBAVA, PRODAJA.

Prodaja. Dne 28. avgusta t. l. se bo vršila pri Direkciji šum v Ljubljani ofertalna licitacija glede prodaje drv. (Pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.)

Dobave. Gradbeno odelenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 28. avgusta t. l. ponudbe glede dobave telefonskega materiala; do 31. avgusta t. l. glede dobave 1 bicikla znamke »Puch«. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 28. avgusta t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave ležišč za vagonete; 6. septembra t. l. glede dobave 39.000 kg bukovovega oglja. — Dne 4. sept. t. l. pri mašinskem odelenju Direkcije državnih železnic v Subotici glede dobave mašinskega materiala; dne 5. septembra t. l. glede dobave 10.400 komadov šamotne opeke; dne 6. septembra t. l. glede dobave raznega gumijevega materiala, sadre, sidola, raznega mila, steklene papirja, smirka v prahu in krede; dne 7. septembra t. l. glede dobave 3794 komadov lesenih ročajev za sekire, kladiva in lopate ter glede dobave 18.000 komadov mrežic za plin. — Dne 5. septembra t. l. pri Saobračajno-komercijelnem odelenju Direkcije državnih železnic v Subotici glede dobave kadi za vodo. — Dne 6. septembra t. l. pri Gradbenem odelenju Direkcije državnih železnic v Subotici glede dobave plošč iz azbest-cementa. — Dne 5. septembra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 1000 m² stekla za okna; dne 7. septembra t. l. glede dobave 45.000 komadov hrastovih pragov in 5000 kg čiščene kopolje. — Dne 5. septembra t. l. pri Upravi državnih monopolov, ekonomsko odelenje v Beogradu, glede dobave avto-

obilskih gum; dne 7. septembra t. l. glede dobave papirja za izdelovanje znamk; dne 8. septembra t. l. glede dobave raznega usnja za tobačne tovarne. — Dne 7. septembra t. l. pri Ministrstvu vojske in mornarice, odelenje za mornarico v Zemunu, glede dobave 50.000 kg mila. — Dne 4. in 5. septembra t. l. pri Glavnem Sanitetskem slagalištu v Zemunu glede dobave 6000 komadov slammic, 150 garnitur poljskih lekarn in 700 komadov košar za sanitetni material. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled. — Dne 4. septembra t. l. se bo vršila pri direkciji pošte in telegrafa v Ljubljani licitacija glede dobave treh avtomatičnih tehtnic za pakete. (Pogoji so na vpogled pri pomožnem uradu poštne direkcije v Ljubljani, soba št. 41.)

Dobave. Obče odelenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 23. avgusta t. l. ponudbe glede oddaje raznih službenih pripomočkov v vezavo. Gradbeno odelenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 30. avgusta t. l. ponudbe glede dobave in montiranja 10 hidrantov na postaji Ljubljana gl. kol. (Pogoji so na vpogled pri istih odeljenjih.) — Mašinsko odelenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 24. avgusta t. l. ponudbe glede dobave 1 vodne črpalke; do 25. avgusta t. l. glede dobave oblek iz impregnirane platna; do 27. avgusta glede dobave gorilcev in vložkov za gorilce, meril, mikrometrov, toplomerov za vodo in povečevalnih stekel; do 28. avgusta t. l. glede dobave jermen, spoj, gorilcev, oklopnih cevi, kavčuk-cevi, varnostnih očal za varilce in stekel za očala; do 29. avgusta t. l. glede dobave strojnih jermen. — Gradbeno odelenje Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 21. avgusta t. l. ponudbe glede dobave masenovega lesa, 1 telefona; do 28. avgusta t. l. glede dobave hrastovega lesa, železnih spoj, vijakov, podložnih ploščic, železnih cevok okoli vijakov, 35.000 komadov zidne opeke, gorilcev, nalučnikov ter glede oddaje pleskanja železnikega mostu čez Savo pri Černučah; do 31. avgusta t. l. glede dobave raznih lopat, form za izdelavo betonskih cevi in glede dobave krampov. — Dne 4. septembra t. l. se bo vršila na prostoru ladjedelnice v Kraljeviči ofertalna licitacija glede oddaje ladjedelnice v Kraljeviči. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

MALINOVEC iz lekarn
 dr. G. Piccoli v Ljubljani, Dunajska c.
 je starosnan kot pristni naravni izdelek, z najfinjšim sladkorjem vkošen, brez umetne barve in ne vsebuje nikotnih kemičnih pridelkov za konzerviranje. — Oddaja na drobno in veliko. — Cena nizka.

Pristni in pravi **Kavčičev** Pristni in pravi

FLORIAN
Rastlinski želodčni liker
 znan in preizkušen kot zanesljiva domača zdravilo za nad 20 let, izdeluje in dobavlja
EDINOLE
 Rastlinska destilacija »FLORIAN« (izdelovalca Edmund Kavčič) družba z o. z. v Ljubljani
 Gopečevska cesta št. 13 (Koliže)
 Vsaka pristna steklenica je opremljena z originalnim podpisom: *Kavčič*
 Za pristnost jamči:
 Vročje se pomurci, ki se prodajajo nemotno pristnoga **Kavčičevega »Floriana«**

Pivovarna
TSCHELIGI
 Maribor
 telefon št. 355.
 Provrstno svetlo in črno pivo v sodih in steklenicah. Izdelovanje vseh vrst žganja.

L. M. ECKER
 sinova
 Stavbinska, galanterijska in ornamentalska
kleparnica.
 Oblastveno dovoljeno podjetje za izvrševanje vodovodnih del in centralnih kurjav.
 Ljubljana, Slomškova ul. 4
 Telefon 2933 int.

VELETRGOVINA
A. ŠARABON
 v Ljubljani
 priporoča
špecerijsko blago
 raznovrstno žganje, moko in deželne pridelke. — Raznovrstno
RUDNINSKO VODO
 Lastna pražarna za kavo in mlin za dišave z električnim obratom.
 Ceniki na razpolago!
 Trgovci, oglašajte v »Trgovskem listu«!

! VELEPRAŽARNA KAVE !
 Veletrgovina
ED. SUPPANZ, PRISTAVA
 Priporočam svojo bogato sortirano zalogo v surovi in **PRAŽENI KAVI.** Zahtevajte povzročene ponudbe z mojimi brezkonkurenčnimi cenami.

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Miklošičeva cesta 15/1.
 prodaja samo na debelo
PREMOG tu- in inozemski za industrije in domačo kurjavo, **KOVAŠKI** **PREMOG** vseh vrst, **KOKS**, livarski, plavžarski, plinski, **BRIKETE.**

TISKARNA MERKUR LJUBLJANA
TRG.-IND. D. D. GREGORČIČEVA 23
 Se priporoča za tisk vseh trgovskih, obrtnih, industrijskih in uradnih listov. * Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, tabele, vabila, topake, posetnice itd. * LASTNA KNJIGOVARNICA * TELEFON. ŠT. 2532.